

ปลงสังเวช

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คำถามนี้ก่อนนะ คำถามสด มันมีคำถามเรื่อง “อาการที่เกิดขึ้นนั้น”

ถาม : ในขณะที่เรากำหนดเวทนา คือมันปวดมากจนไม่สามารถจะแยกจิตและกายออกจากกันได้ มันคลุมเครือกันอยู่ สักพักปัญญามันเกิดมันบอกว่า

“ทำไมถึงให้กายเป็นนาย ควรให้จิตเป็นนายสิ”

พอปัญญามันเกิดอย่างนี้ จิตกับกายก็แยกออกจากกัน เวทนาที่เกิดขึ้นก็ไม่สามารถรวบรวมจิตได้ จึงกำหนดรู้ไปเรื่อยๆ สักพักจิตมันเกิดหัวเราะและยิ้ม (คล้ายๆ กับว่าชนะอะไรสักอย่าง) ปัญญามันบอกว่าเป็น “จิตยิ้ม” สักพักอาการมันก็เปลี่ยนไป จิตมันพลิกไปเป็นอาการที่เรียบ ตึง จึงเหมือนหน้ากลองเพล วางไปหมดไม่มีอะไรเลย แต่ดูเฉยๆ ปัญญามันก็บอกว่า “จิตว่าง”

สักพักอาการมันก็เปลี่ยนไปอีก จิตที่เรียบตึงก็ค่อยๆ เปลี่ยนสภาพเป็นอ่อนโยน นุ่มนวล ละเอียดยืดหยุ่นมากๆ บอกไม่ถูก ปัญญาบอกว่าเป็น “จิตเมตตา” สักพักอาการมันก็คลายตัว เกิดปีติตามมาจนลุกไปหมด และวันนั้นทั้งวันหนุู้สึกว่าจิตเบิกบานและมีกำลังสดชื่นมาก

คำถาม!

๑. อาการที่เกิดขึ้นเป็นกระบวนการแสดงของจิตใช่ไหมคะ และการที่หนูได้แต่เฝ้าดูอาการที่เกิดขึ้น และรับรู้เรื่อยๆ มีความหมายอย่างไรบ้างคะ

๒. อาการที่เกิดระหว่างวัน ในระหว่างวันที่ขณะที่ทำงานหรือทำอะไรก็แล้วแต่ เมื่อนึกขึ้นได้หนูจะกำหนดอาการเด่นๆ ที่เกิดขึ้นโดยกำหนดไว้ที่ลิ้นปี่คะ เช่นเวลามีอาการโกรธ เบื่อ ท้อ หดหู่ หนูก็จะดูอาการและกำหนดตามไปด้วย ทำอย่างนี้มาระยะหนึ่งแล้วคะ ปัจจุบันนี้ เวลามีอาการเหล่านี้เกิดขึ้น หนูสังเกตว่ามันจะมีอาการร้อนผ่าวๆ ขึ้นที่ลิ้นปี่ และบางทีก็จะมีอาการไหวตัวอยู่ในใจ ทำให้รู้และมีสติจับได้ทัน โดยที่หนูไม่จำเป็นต้องกำหนดเหมือนเคยแต่จะตามรู้คะ

คำถาม.. อาการที่เกิดขึ้นเป็นกระบวนการการจดจำหรือเปล่าคะ และอาการที่หนูเล่ามาถวายนี้อาจมีความหมายอย่างไรบ้างคะ

หลวงพ่อบ : ข้อที่ ๑. นี้บอกว่าเวลาเวทนามันเกิดใช่ไหม? แล้วเวลานั่งภาวนาไปแล้วมันปวด พอปวดมาก เวลาพิจารณาไปแล้วจิตมันทัน เห็นไหม จิตบอกว่า

“อย่าให้กายเป็นนายสิ ให้จิตเป็นนายสิ”

นี่คำว่าปัญญา คนจะคิดว่าปัญญาต้องแยกแยะทุกอย่างไป ปัญญาที่แยกแยะเป็นปัญญาเทียบเคียง.. การถาก การไถ เห็นไหม เวลาเขาไถเวลานี้เขาต้องไถขึ้นมา แต่เวลาเสร็จมันเสร็จ ทีนี้เวลาพิจารณาเวทนา พอจิตมันทันปั๊บมันบอกว่าอย่าให้กายเป็นนายสิ ต้องให้จิตเป็นนายสิ เวลาถ้ามันทันปั๊บมันก็ปล่อย พอมันปล่อยปั๊บมันก็บอกว่าเหมือนกับการชนะอะไรอย่างหนึ่ง นี่แล้วบอกว่ามีอาการ “จิตยิ้มๆ”

จิตยิ้มนี้มันเป็นศัพท์ มันเป็นศัพท์นะ จิตยิ้มมันก็เหมือนกับเรายิ้มก็ได้ คนยิ้มก็ได้ จิตยิ้มก็ได้ คนยิ้มก็คือคนยิ้ม คนมีอาการดีก็ยิ้มได้ นี่ถ้าจิตมีความสบายใจมันก็ยิ้มได้ แต่จิตมันสบายใจ เวลาจิตมันทุกข์นะมันไม่ยิ้มหรือมันคอดก มันคอดกเลย แต่ถ้ามันยิ้ม ยิ้มคือมันเป็นศัพท์ เห็นไหม ทีนี้จิตจะยิ้มหรือไม่ยิ้ม มันเป็นศัพท์ที่มันเป็นบุคลาธิษฐานที่บัญญัติขึ้น เป็นสาวกภายิต แต่ถ้าเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขณะจิต ถ้าจิตมันเป็นนะ แล้วขณะจิตมันเป็นอย่างไร? ขณะจิตเขาจะรู้กันเอง

ฉะนั้นว่าเวลามันเป็นอย่างนั้นไปแล้ว คำถาม เห็นไหม

“อาการที่เกิดขึ้นเป็นกระบวนการของจิตใช่ไหมคะ”

นี่มันเป็นกระบวนการของมัน แล้วถ้าเป็นกระบวนการของมัน อาการมันเป็นแบบนี้ นี่อาการที่มันเป็นขึ้นมามันเป็นได้หมดแหละ แต่อาการที่เป็นขึ้นมา นี่เด็กนั่งอยู่ ผู้ใหญ่นั่งอยู่ คนแก่นั่งอยู่ เห็นไหม เด็กนั่งอยู่ นี่เด็กก็นั่งอยู่ประสาเด็ก ผู้ใหญ่นั่งอยู่ คนแก่นั่งอยู่ คนแก่นั่งนี้ คนแก่ก็นั่งมาตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ ประสบการณ์เขาเยอะมาก

ทีนี้เวลาคนแก่จะลุกจะนั่ง มันก็มีอาการของมันอย่างหนึ่ง แต่เด็กนี่โเฮ้โฮ.. มันวิ่งของมันนะ มันพริคนั่งได้เลย เวลามันจะลุกนะมันพรวดไปเลย เพราะเด็กกระดูกมันยังอ่อนอยู่ เด็กนี่ยังลึ้มยังโตนะ ยังลึ้มยังโต ผู้ใหญ่ลึ้มยังรักษาได้ แต่คนแก่ไม่ต้องลึ้ม นั่งก็นั่งไม่ไหวแล้ว เวลาจะนั่งจะนอนมันไม่ไหว อันนี้คือประสบการณ์

นี่อาการของจิตๆ ใจใหม่? อาการของจิตมันจะมีอย่างนี้ตลอดไป ฉะนั้น สิ่งที่เป็นอาการที่มันผ่านไป มันก็เหมือนประสบการณ์ของใจนะ ผลของวิญญูะ เราเกิดชาติหนึ่งๆ เห็นไหม เวียนตายเวียนเกิดไปชาติหนึ่ง จิต! จิตพิจารณาเวทนาแล้วมันปล่อย มันก็อารมณ์รอบหนึ่งๆ นี่เวลาว่าปฏิสนธิจิต เวลาจิตเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นมนุษย์ แต่อารมณ์เกิดอารมณ์หนึ่งนั่นก็ชาติหนึ่งนะ ชาติของอารมณ์

อารมณ์หนึ่ง เห็นไหม ความโกรธหนึ่ง ความทุกข์หนึ่ง เวลาปล่อยความทุกข์หนึ่ง ประสบการณ์หนึ่ง วงรอบหนึ่งของจิต ปฏิกิจสมุปปาทวงรอบหนึ่งของมัน รอบหนึ่งของมัน เวลามันปล่อยของมัน นี่มันจะเร็วขึ้นไปเรื่อยๆ ฉะนั้น สิ่งที่มันผ่านไปแล้วก็ผ่านไป มา เวลาเราเกิดตายนี้เราเกิดตายจากภพจากชาติเลยนะ แต่ประสบการณ์ของจิตเวลามันปล่อยเวทนา มันปล่อยต่างๆ มันก็เป็นประสบการณ์ของมันรอบหนึ่ง รอบหนึ่งก็เกิดอีก

คนเรานะ เกิดมาด้วยความคิดหลากหลายมาก แต่เวลาความคิด นี่จิตที่มันเกิดตายๆๆ มันเกิดตายวันละก็ร้อยรอบ มันเกิดตายวันละก็พันรอบ มันเกิดมาแล้วแล้วความคิดก็ตายไป แล้วความคิดใหม่ก็เกิดอีก ความคิดใหม่ก็ตายไป มันเกิดจากจิตนั่นแหละ

ฉะนั้น “มันเป็นอาการของจิตใจใหม่?”

ใช่ แล้ววิธีแก้ไข.. วิธีแก้เนะถึงนั้นผ่านไปแล้ว เราก็ทำความสงบของใจ แล้วพิจารณาซ้ำให้มากขึ้น เห็นไหม ซ้ำมากขึ้น แยกมากขึ้น ถ้าจิตมันสงบแล้วจับเวทนาได้ ก็สู้กับเวทนาอีก จับจิตได้พิจารณาไปเรื่อยๆ เวลามันปล่อยแล้วนี่มันเป็นตถังคพหาน

นี่ที่เราว่าจิตอิม จิตมันอะไร อันนี้มันเป็นศัพท์ แต่ถ้ามันพอใจมันสุขของมันนะ มันปล่อย มันว่าง มันโล่ง แต่ว่างโล่งขนาดไหน เห็นไหม สงสัย ในใจมีอะไรคาอยู่ในใจ มันไม่สะอาดบริสุทธิ์ใจ มันไม่ชำระล้าง ถ้ามันสมุจเฉทนี่นะมันจะสะอาด มันสะอาดถึงนะ มันสะอาดแล้วจะไม่มีอะไรคาใจเลย

แต่อย่างนี้ ว่างไหม? ว่าง.. สงสัยไหม? สงสัย.. รู้ไหม? รู้.. แล้วรู้เรื่องอะไร? ไม่รู้.. มันคาอยู่ เห็นไหม แต่มันเป็นอาการของมัน

วิธีแก้.. วิธีแก้คือสิ่งที่ได้มานั้นคือประสบการณ์ เราทำดีมาแล้ว อย่างเช่นชีวิตเราทั้งชีวิตหนึ่ง เราเคยทำธุรกิจเจริญรุ่งเรืองมา อันนี้ก็ฝังใจเราอยู่ แต่เวลาเราล้มลุกคลุกคลานล่ะ? เวลาเราคิดถึงที่เราเจริญรุ่งเรืองเราก็ภูมิใจ แต่ในปัจจุบันนี้ถูกล้มลุกคลุกคลานวะ ทุแยกเต็มทีเลย จิตเวลามันพัฒนาแล้วมันปล่อย มันก็ขณะจิตของมันหนหนึ่ง แล้วต่อไปมันจะเสื่อมไป ต่อไปมันก็จะล้มลุกคลุกคลาน แล้วพอมานึกถึงสิ่งนี้มันก็เป็นที่ยืนยันว่าเราเคยเห็น เราเคยเป็น แล้วเรามีความมุมานะที่เราทำได้

นี่เขาให้ซ้ำ ให้พิจารณาให้ละเอียดรอบคอบ หลวงตาบอกว่า คนเรานะ คนทุกข์ทนเจ็บใจ เวลาหาเงินได้ก็อันหนึ่งนี่สุขมาก เศรษฐี มหาเศรษฐีล้มละลายนะ แล้วมาทำ ความเพียรใหม่ มาทำธุรกิจใหม่ มันได้เงินมาเล็กๆ น้อยๆ มันคิดถึงอันเก่า มันไม่มี ความสุขเหมือนกับคนทุกข์จนเจ็บใจ แล้วเขาทำธุรกิจประสบความสำเร็จเห็นไหม มีความสุข

การปฏิบัติก็เหมือนกัน เวลาจิตมันดี เหมือนคนทุกข์จนเจ็บใจเพราะเราไม่เคยเห็นอะไรเลย พอปฏิบัติไปแล้วนี่ อู๋.. สุขยอดเลย แหม.. ดีมากเลย ทีนี้พอมันรู้แล้ว พอ มันเสื่อมนะ แล้วเวลาล้มลุกคลุกคลานแล้วจะไปเริ่มต้นใหม่นี้ โอ้โฮ..

เราจะบอกว่า เวลาเป็นนี่มันดี แต่เวลาจะเอามันขึ้นมาอีก อู้อู.. ทุกข์น่าดูเลย ต้องทำ ต้องเข้มแข็ง ต้องซ้ำเข้าไป การปฏิบัติ เห็นไหม ในเรื่องของวัตถุ ถ้าปฏิบัติได้แล้วก็คือได้กองอยู่ที่นี่ แต่ถ้าเรื่องนามธรรมนะ ปฏิบัติได้หรือไม่ได้ ได้แล้วเอาไว้อยู่ที่นี่ แล้วอยู่ไหนล่ะ? ไม่มี หาไม่เจอ คือได้แล้วมันเป็นนามธรรมไง เราตั้งสติไม่เป็น สติเรารักษาไม่เป็น มันหายหมดนะ มันเสื่อมหมดไง เราถึงต้องพยายามตั้งสติแล้วทำให้ได้

ฉะนั้น คำถาม

ถาม : อาการที่เกิดขึ้นเป็นกระบวนการของจิตใช่ไหม? และการที่หนูเฝ้าดูอาการ

หลวงพ่ : เห็นไหม เฝ้าดูอาการ อาการคืออดีตนะ ปล่อยให้เป็นปัจจุบันไง

ถาม : การที่หนูเฝ้าดูอาการที่จะเกิดขึ้นไปเรื่อยๆ มีความหมายอย่างไรบ้างคะ

หลวงพ่ : สิ่งที่ผ่านมาไปแล้วเป็นอดีต อนาคต ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปัจจุบันธรรม สิ่งที่ผ่านมาแล้ว เป็นอดีตไปแล้ววาง นี่เป็นอดีตไปแล้ววาง มันเป็นการฝึกฝน ฝึกฝนให้จิตใจเราให้รู้จริง เห็นจริง ให้เห็นสิ่งที่ เป็นความจริงและ ไม่เป็นความจริงแล้ววางไว้ วางไว้แล้วเราทำของเราใหม่ เราทำของเรา ทำในปัจจุบัน ทำในปัจจุบันนั้น

กลับมาพุทโธ กลับมาอานาปานสติ กลับมาปัญญาอบรมสมาธิแล้วพิจารณาซ้ำแล้ว ซ้ำแล้ว นี่พอซ้ำแล้วมันจะเป็นอย่างนั้น.. นี่คืออาการอาการหนึ่ง นี่พอปัญญามันเกิดไง ถ้าปัญญาไม่เกิด เพราะตอนที่มันเกิดว่า ทำไมต้องให้กายเป็นนายล่ะ? นั่นล่ะมันไล่กันเข้ามาถึงจุดปลายทางแล้ว จุดนี้ถ้ามันทันปั๊บนะ พอปัญญามันทันปั๊บนะมันก็จบไป

แต่ถ้ามันคิดอยู่ข้างนอกนะ คิดอยู่เรื่อยแหละมันไม่มีผลหรอก แต่ถ้ามันไล่เข้ามาถึงจิตจิต เข้ามาถึงต้นข้าวของมัน แล้วมันจบได้ไง พอมันพิจารณาแล้วมันปล่อยพับ! แล้วพอเวลาภาวนาครั้งต่อไปมันก็ไล่เข้ามาเรื่อย ไล่เข้ามาจนเข้ามาจุดศูนย์กลาง เข้ามาถึงต้นข้าว พอต้นข้าวมันทันปั๊บนะมันก็ปล่อย ถ้าไม่ถึงต้นข้าวนะ นี่มันก็หมุนอยู่ในรอบมันนั่นแหละ วัฏวนอยู่อย่างนั้นแหละ ให้ทำอย่างนี้!

ถาม : ข้อ ๒. อาการที่เกิดขึ้นในระหว่างวัน หนูเฝ้าดูแล้วท้อแท้

หลวงพ่ : เห็นไหม ท้อแท้ หดหู่อะไรเนี่ย เวลามันเบื่อมันก็หดหู่ นี่เวลาดล้มลุกคลุกคลาน โดยธรรมชาติของมันจิตนี้เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง

“สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา”

ความหดหู่ ความท้อแท้ ความเบื่อหน่ายต่างๆ มันก็อนิจจังเหมือนกัน พอมันท้อแท้นะ เราสู่มันเดี๋ยวท้อแท้มันก็หายไป เดี่ยวความเบื่อมันก็หายไป แต่เวลามันเป็นความว่าง เห็นไหม พอมันเบื่อ มันท้อแท้ มันสิ้นสุดกระบวนการของความว่างมันก็มาเบื่อหน่าย พอว่างๆ ขึ้นมาเบื่อ ว่างๆ ทำไมหดหู่ล่ะ?

นี่หดหู่ หรือท้อแท้ หรือความว่างนี่อนิจจังทั้งนั้นเลย พออนิจจังทั้งนั้น พอเรามีสติปัญญาปั๊บเราก็ตั้งตัวของเราใหม่ เราทำของเราใหม่ เห็นไหม

ถาม : อาการที่เกิดขึ้นเป็นกระบวนการของการจดจำหรือเปล่า? และอาการที่หนูเล่ามานี้มีความหมายอย่างไร?

หลวงพ่ : มันจะเป็นความจดจำก็แล้วแต่ มันก็เป็นประสบการณ์ว่างไว้ คำว่าว่างไว้ๆ ถ้าไม่วางไว้เนี่ยตัดหาซ้อนตัดหา เราเคยมีเงินอยู่ แล้วเราใช้เงินหมดไปแล้ว เวลาหาเงินก็อย่างหนึ่งนะ แต่ไปคิดถึงเงินเก่าๆ อยู่ นั่นแหละ นั่นคือสัญญาว่างให้ได้

คนเรามันมีทั้งสูง ทั้งต่ำ มันมีลุ่มๆ ดอนๆ ในชีวิตประจำวัน ฉะนั้น ปัจจุบันมีเท่าไร? ปัจจุบันทำได้อย่างไร? นี่วางให้ได้ ถ้าวางไม่ได้ เราไปคิดแต่เรื่องเงินเก่าๆ เห็นไหม ตัดหาซ้อนตัดหา เพราะความคิดเรื่องเงินเก่าๆ ก็เป็นภาระรุงรังในใจ ขณะงานทำปัจจุบันนี่ก็เป็นภาระรุงรังในใจ เห็นไหม ตัดหาซ้อนตัดหา มันเข้ามาสอง มันกระทบสอง

ขณะที่ทำงานปัจจุบันมันก็เป็นความทุกข์ ความยากอันหนึ่งเลยแหละ ทำงานก็ทำอย่างนี้แหละ แต่ไอ้ที่คิดถึงปัญหาเก่าๆ วางให้หมด นี่มันก็เหลือแต่สัญญาธาตุ คือกิเลสเพรียวๆ กิเลสซึ่งๆ หน้า กิเลสตรงๆ แต่ถ้ากิเลสตรงๆ ก็มีอยู่ แล้วก็ไปวิตกกังวลว่าเคยดี เคยเด่น เคยอะไรมา เห็นไหม กิเลสมันซ้อนมา ๒ ชั้น ๓ ชั้น

นี่วางให้ได้ ถ้าเราวางได้เท่ากับเราผ่อนคลายเราเอง เราวางไว้ เราทำให้หัวใจเราไม่ต้องแบกรับภาระ ๒ ข้าง ๓ ข้าง ไม่ใช่ภาระ เห็นไหม ศัตรูรอบด้านเลย ให้ศัตรูเหลือตัวเดียว ศัตรูเฉพาะกิเลสซึ่งๆ หน้านะ นี่เอาซึ่งๆ หน้าแล้ววางให้ได้ แล้วทำไป แล้วเข้าไป นี่ถ้าทำไปแล้วมันจะกลับมาเหมือนข้างต้น มันจะทัน แล้วมันจะปล่อยของมันเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป.. นี่พูดถึงการปฏิบัตินะ!

นี่อันนี้มันจะเป็นประโยชน์กับทุกๆ คน อันนี้นะ ข้อ ๕๖๘.

ถาม : ๕๖๘. เรื่อง “แค่นี้ก็ทุกข์ได้”

หลวงพ่ : เขาถามมานะ แค่นี้ก็ทุกข์ได้ เพราะเขารู้ของเขาเองไง แล้วเขาถามว่าทำไมมันถึงเป็นอย่างนี้

ถาม : กราบนมัสการหลวงพ่ที่เคารพอย่างสูง หนูขอเล่ารายละเอียด ตอนนีหนูไม่ได้ภาวนาเป็นกิจจะลักษณะ เพราะทำงาน ๒ ที่ เวลาไม่ว่างติดกันเป็นเวลานาน กลับบ้านดึก นอนตี ๑ ตี ๒ แต่อาศัยระหว่างวัน ระหว่างการเดินทาง ก่อนนอน และก่อนตื่นนอน ทำความรู้สึกตัวหรือภาวนาพุทธโศ ปกติหนูจะชอบทบทวนตัวเองในตอนเงียบๆ อยู่คนเดียว เช่น ทำไมเราถึงทำแบบนั้น? หรือทำไมเราถึงรู้สึกแบบนั้น? หาสาเหตุ ที่นี้ก็มีเหตุให้เขียนมาถามหลวงพ่ค่ะ

ข้อ ๑. วันหนึ่ง หนูก็ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ ที่ทำงาน หลังจากกลับบ้านพักผ่อน หนูก็พิจารณาตัวเอง มันรู้สึกเหมือนนี่มันหลอก มันไม่จริง มันเหมือนละคร มันเหมือนทำเข้าไปได้อย่างไร? คือหนูเป็นคนจริงจัง ไม่ได้เสแสร้ง ไม่โอเวอร์ แต่พอพิจารณาแล้วรู้สึกแบบนั้นค่ะ เป็นระยะเวลาประมาณ ๒ อาทิตย์

ข้อ ๒. ที่นี้หนูก็คิดว่า ถ้ามันเป็นธรรม มันต้องรู้สึกยินดี ร่าเริง แต่หนูกลับรู้สึกไม่ดี มันเหมือนกลัว เหมือนเราเพี้ยน หมายถึงการกระทำ การแสดงออก ถ้ามองให้ลึกลงไป ในหัวใจมันก็ทุกข์ ทั้งที่ความคิดเรามีสติ มีตัวรู้อยู่

ข้อ ๓. ถ้าปล่อยไปเรื่อยๆ หนูเกรงว่าถ้าคิดพิจารณาเองอาจจะเพี้ยนจากความเป็นจริง จึงขอเรียนลัด ขอให้หลวงพ่เมตตาช่วยแนะด้วยค่ะ

หลวงพ่อก : ข้อที่ ๑. นะ ทำกิจกรรมกับเพื่อน แล้วกลับไปแล้วมันไปคิดเอาเองไง ว่านี่มันเป็นการหลอกกัน มันไม่จริงใจ มันเหมือนละคร นี่มันทำให้มีความรู้สึกไง เราจะพูดอย่างนี้นะ

“โลกกับธรรม”

โลกกับธรรมนะ เราอยู่กับโลก เห็นไหม สิ่งในโลกกับธรรมเขาบอกว่า เวลาธรรมะนี้เห็นไหม น้ำบนใบบัว น้ำมันไม่ติดบนใบบัว ถ้าเป็นธรรม ธรรมนี้มันจะเข้าใจสภาวะความเป็นจริง แล้วมันปล่อยวางไว้ได้ แต่! แต่ในเมื่อเราอยู่กับโลก

นี่โลกกับธรรมนะ เราทำงานด้วยกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน แต่เวลาเรากลับไปบ้านนะ เออ.. มันหลอกเนาะ มันเสแสร้งเนาะ มันไม่จริงเนาะ มันทำไปได้อย่างไร? นี่ทำแล้วรู้สึกมันสะเทือนใจ ถ้ามันสะเทือนใจ เห็นไหม นี่เราอยู่กับโลกไง

โลกกับธรรมนะ ฉะนั้น ถ้าเราอยู่กับโลกกับธรรมนี้เรามีปัญญาที่เหนือกว่าอย่างเช่นผู้ใหญ่คุยกับเด็ก เด็กมันเล่นอะไรอย่างไร เราจะควบคุมมันอย่างไร? เราจะเข้าใจอย่างไร? เวลาเราจะคุยกับเด็กนะ เราต้องลดอายุเราเท่ากับเด็ก มีความรู้สึกเท่ากันแล้วคุยกับมัน ถ้าเราเอาอายุเราคุยกับเด็กนะไม่รู้เรื่องหรอก แล้วมันเข้าใจกันไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน โลกกับธรรมนะ นี่ความคิดทางโลกไง เราอยู่กับเขา โลกเป็นอย่างหนึ่ง ธรรมเป็นอย่างหนึ่งแต่อยู่ด้วยกัน ถ้าอยู่ด้วยกันนี่มันเหมือนกับผู้บริหารเลย เราต้องบริหารจัดการองค์กร นี่เราจะควบคุมลูกน้องเราได้อย่างไร? เราจะดูแลลูกน้องเราได้อย่างไร? นี่มันต้องให้งานนี้ขับเคลื่อนไปได้

นี่พูดความจริงมากเท่าไร แต่ถ้าเรารู้เรารู้จริงๆ ถ้ามันเป็นธรรม เห็นไหม เป็นธรรมนี้เรานั่งอยู่ของเราคนเดียว นี้อยู่โคนต้นไม้คนเดียว เราบริหารจัดการใจของเรามันเป็นเรื่องจริงเลย แล้วเราควบคุมมันให้ได้ แต่นี่เราควบคุมใจเราได้แล้วใช่ไหม? แต่เราอยู่กับหมู่คณะ อยู่กับเพื่อนมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าเป็นอีกเรื่องหนึ่งเรารักษาใจอย่างไร?

เวลาเขาเขียน เห็นไหม นี่จิตใจที่มันออกไปข้างนอก มันส่งออกๆ มันส่งออกอย่างไร? ถ้าเราเข้าใจตรงนี้นะมันจะเป็นประโยชน์กับเราได้ นี่เขาเรียก “โลกกับธรรม” โลกกับธรรมนะ ถ้ามันมีสติมันดีมาเลย นี่เพราะทำแล้วเรากลับไปทบทวน เห็นไหม

เขาบอกว่าเขาภวานานี้ เขาไม่ได้ภวานานี้เป็นกิจจะลักษณะ แต่เขาทบทวนเอา แต่มันก็สังเวช มันมีความทุกข์ใจ มันมีความทุกข์ มีในหัวใจว่าทำไมต้องเป็นอย่างนั้น ทำไมต้องเป็นอย่างนั้น

มันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ เวลาธรรมะพระพุทธเจ้าสอนไว้แล้ว

“มนุษย์คิดอย่างหนึ่ง พุคอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง”

ฉะนั้น เวลาเขาพูด มรรยาทสังคมเขาก็ต้องพูดเอาใจกัน เวลาเราพูด เห็นไหม หลวงตาท่านบอกว่า กิเลสมันอยู่ในหัวใจ ฉะนั้น เวลาเราจะแสดงธรรม ต้องแสดงให้ธรรมนี้มันพุ่งเข้าไปชนกิเลสเลย คือพุ่งเข้าไปในหัวใจของสัตว์โลกเลย มันก็เหมือนทางโลกว่าเป็นการพูดแทงใจดำ ทีนี้การพูดแทงใจดำมันพูดแล้วมันรับไม่ได้ใจ

แต่ถ้าพูดโดยมรรยาทสังคมมันก็ผิวเผิน มรรยาทสังคมนี้อะไรก็ใจกันไม่ได้ต่างๆ ไม่ได้ นี่ถ้าเป็นโลกเขาทำกันอย่างนั้น แต่ถ้าเป็นธรรม เห็นไหม เวลาเตือน โอ้อโฮ.. พอเตือนนี่มองหน้าเลยนะ จับผิดกันนี่หว่า จับผิดอย่างเดียว อ้าว.. ก็มันผิดจริงๆ ก็บอกกัน ถ้าเป็นธรรมมันบอกได้ นี่พูดถึงโลกกับธรรมนะ

ถาม : ข้อ ๒. ทีนี้หนูคิดว่า ถ้ามันเป็นธรรม มันต้องรู้สึกยินดี ร่าเริง แต่หนูกลับรู้สึกไม่ดี เหมือนกลัว เหมือนเราเพี้ยน ถ้าเรามองให้ลึกกลงไปในหัวใจมันก็เป็นทุกข์ ทั้งที่เราคิดว่าเรามีสติ มีตัวรู้

หลวงพ่ : เราจะบอกว่านะ “ปลงธรรมสังเวช” เวลาธรรมสังเวช ถ้ามีสติมันเป็นอย่างนี้แหละ นี่หนูเขียนมาหนูมีสติ หนูเขียนมาเป็นอย่างนี้ ถ้าหนูขาดสตินะ หนูไปกับเขาสบายเลย แล้วจะเป็นหัวหน้าชวนเขาด้วย คนเราถ้ามีสตินะมันเป็นธรรมนะ หลวงตาบอก

“ทำอะไรรู้แล้วแต่ ถ้ามีสติเราจะมองออกเลยว่าถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว แล้วถ้ามันเป็นความชั่ว มันสะเทือนใจเรา เราจะสะเทือนใจมาก”

คำว่าสะเทือนใจนี่คืออะไร? คือธรรม ธรรมสังเวชใจ คุณใช้เวลาเขาปลงธรรมสังเวชไปดูจากศพ เห็นไหม คุณแล้วถอดอกเลยนะ มรณานุสติคุณแล้วเศร้าใจ มันสังเวช แล้วมันเป็น

ธรรม ถ้าสังเวชเป็นธรรมนี้มันเบรกได้หมดนะ รถเวลามันไปได้เร็วมาก เขามีเบรกเขาจะเบรกรถนั้น ชะลอรถนั้นได้

ความคิดเรามันห่อหุ้ม มันไปเต็มที่แล้ว มันไปเต็มที่แล้ว ถ้าเราไปพิจารณาธรรมนี้ มันเบรกเลยนะ เบรกชีวิตเรา เบรกอารมณ์ความรู้สึก เบรกตัวเราอยู่ได้เลย นี่ธรรมสังเวช มันสังเวชแล้วน้ำตาไหล น้ำตาร่วง ธรรมสังเวช!

ฉะนั้น เขาสงสัยไง เขาสงสัยว่าทำไมมันเป็นทุกข์ล่ะ มันต้องรำเริงสิ คำว่ารำเริง รำเริงจะให้คุ้มหรสพหรือ? รำเริงในธรรมนี่นะมันปล่อยาง มันมีความสุขนะ อย่างเช่น มันพิจารณาแล้วนี่ ถ้ามันเป็นธรรม มันต้องรู้สึกยินดี รำเริงสิ แต่หนูกลับรู้สึกว่ามันเป็นความกลัว เหมือนเราพึ้นไป ถ้ามันเป็นความกลัวเหมือนเราพึ้นไป เห็นไหม ในการแสดงออกแบบนั้นเราก็ไม่แสดงออก เราอยู่ในใจของเรา อยู่ในใจของเรา เราทันใจของเรา ทันใจของเรา

นี่คำถามเขาบอกว่าเขาไม่ได้ภาวนานะ เพียงแต่เขามาตรึก เขาบอกว่าเขาคิดระหว่าง เขาคิดทบทวน แล้วอารมณ์ความรู้สึกมันเกิด เห็นไหม เขายังไม่ได้ภาวนานะ ถ้าภาวนามันเป็นอีกอย่างหนึ่งนะ นี่เขาไม่ได้ภาวนา เขาเพียงแต่เอาความคิด เอากระบวนการความคิดของเขานี้มาทบทวน พอทบทวนเขาก็เกิดอาการแบบนี้ พอเกิดอาการแบบนี้ขึ้นมามันสังเวช

อาการทบทวนนี่นะ เพราะเราทำงานกัน คนเรานี้ถ้าผิดพลาด ผิดพลาดเพราะขาดสติ ผิดพลาดเพราะเข้าข้างตัวเอง ผิดพลาดเพราะเรารู้ เราดี เราเก่ง เราแน่ แล้วมันทำให้เราผิดพลาดตัวเอง แต่พอมาทบทวนนี้ปัญญาอบรมสมาธิ พอทบทวนตัวเรา เห็นไหม

นี่วันหนึ่งๆ พ่อแม่สอนลูกก็ตรงนี้แหละ อยากให้ลูกได้คิด อยากให้ลูกได้เป็นคนดี แล้วนี่เราทบทวนตัวเราเอง ปัจจัดตั้ง เราทบทวนเราเอง เราดูตัวเราเอง ทบทวนเราเอง แล้วถ้ามีสตินะ แล้วมาภาวนาไปมันจะย้อนกลับเข้ามาข้างใน

“นี่ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” อันนี้ประเสริฐ ในธรรมะของพระพุทธเจ้าสอนเรื่อง “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” แต่กว่าตนจะเป็นที่พึ่งแห่งตนได้ ตนต้องมีคนชี้นำถ้าคนอ่อนแอ

ถ้าเราทบทวนเราได้ เราก็มารู้ว่าเราเป็นคนดีคนหนึ่งแหละ แล้วนี่มีกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่แล้วใช่ไหม เราถึงได้ประโยชน์ตรงนี้ขึ้นมาไง

ถาม : ข้อ ๓. ถ้าปล่อยไปเรื่อยๆ หนูเกรงว่าความคิดพิจารณาเองอาจจะเพี้ยนจากความ เป็นจริง หนูขอเรียนทางลัดค่ะ

หลวงพ่ : (หัวเราะ) พิจารณาไปเรื่อยๆ นี่แหละ ถ้าสติมันคืนะ เราพิจารณาของเราไป มันจะดีขึ้นมา แล้วกรณีอย่างนี้ หนึ่งตัวเราเป็นคนดีก่อน เห็นไหม เราอยู่ในสังคมเพื่อนฝูงที่ทำด้วยกัน สังคมนี้อาจารย์ทำงานร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน แล้วเรามาคิดดู เอ๊ะ.. นี่มันไม่จริงนี่หว่า นี่มันหลอกกันนี่หว่า เห็นไหม เรายังรู้ทันได้

นี่สิ่งนี้มันไม่จริง นี่มันหลอกกัน แต่! แต่สังคมเขาต้องอยู่กันอย่างนี้ มนุษย์เป็น สัตว์สังคม ฉะนั้น ความสามัคคี ในองค์กรการทำงานร่วมกันเขาต้องบริหารจัดการของเขา โลกเป็นแบบนี้ โลกกับธรรม โลกกับธรรมอยู่ด้วยกัน คนเดียวกันนี้หัวใจนะ..

คุณสิริหรือมีสองด้าน ด้านหนึ่งเป็นโลก บริหารจัดการทางโลก อีกด้านหนึ่งเป็น ธรรม ต้องเอาตัวเองรอดให้ได้ ต้องเอาตัวเองให้พ้นจากกิเลสให้ได้ แต่พ้นจากกิเลสมัน เป็นเรื่องส่วนตัว มันเรื่องส่วนตัวในหัวใจ แต่เรื่องของโลกนี้เราอยู่กับเขา เราต้องบริหาร จัดการอย่างไร?

อย่างเช่นพระ เห็นไหม พระบอกเลย อู้อู.. พระเป็นผู้ปฏิบัติ ไม่ต้องยุ่งกับโลกเลย แล้วจะไปบิณฑบาตที่ไหนล่ะ? เขาก็ยังบิณฑบาตนะ ยังไปบ้านเขาอยู่ นี่ในเมื่ออาหาร ๔ ของสัตว์โลก กวฬิงการอาหาร วิญญูณาหาร ผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร ในเมื่อชีวิตนี้ มันต้องการอาหาร ชีวิตนี้ก็ต้องการพ้นทุกข์ด้วย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึง บัญญัติธรรมวินัยนี้ไว้ไง

นี่เวลาคุณหัดสติก็ให้ทำบุญ ตักข้าวปากหม้อใส่บาตร.. ผู้ทรงศีล นี่ในเมื่อทรงศีลใช่ ไหม ต้องการพ้นจากทุกข์ใช่ไหม? เราไปทำอะไรไหนมันก็ผิดศีลไปหมดแหละ ทำไร'ใด นาก็ผิดศีลไปหมด เราก็เลี้ยงชีพด้วยปรี'แข็ง บิณฑบาต นี่พระพุทธรเจ้าฉลาดมาก ให้ ฆราวาสเขาก็ได้ทำประโยชน์ของเขา พระถ้าเอาตามจริงนะ เอาความเป็นจริงนะ ก็ปัจจัย ๔ ก็บิณฑบาตเลี้ยงชีพ

ฉะนั้น สิ่งที่ทำ เห็นใหม่ มันต้องมี อาหารมันต้องมี ฉะนั้น ถ้าจะไม่ยุ่งกับใครก็ต้องเป็นนักบวช แต่ถ้ายุ่งกับเขาเราต้องมีหน้าที่การงาน ก็ต้องทำให้เป็นจริงให้ได้ นี่มันอยู่ที่ภาวะเป็นไปได้

ฉะนั้นเขาบอกว่า “ถ้าหนูปล่อยไปเรื่อยๆ การพิจารณาอาจจะเพี้ยนได้”

ถ้ามีสติมันไม่เพี้ยน ถ้ามีสตินะมันจะละเอียดขึ้น คีขึ้น ฉะนั้น ทำงานนี้ งานบริหารจัดการอย่างนี้ดี ดีหมายความว่า เวลาที่มีสติคิดนี้มันพักใจ ไม่เครียด ไม่เหนื่อยนะ คนเราทำงานเต็มทีนะ โรคเครียดนี้ บริหารจัดการขึ้นมาเครียดมาก ทุกข์กังวลมาก นี่มันต้องพักใจ แต่พอมาพิจารณาอย่างนี้ นี่ใจมันพักโดยตัวมันเอง พอใจมันพักเหมือนเครื่องยนต์ เครื่องยนต์พอมันพัก เห็นใหม่ เครื่องยนต์มันก็ไม่ร้อน

นี่จิตใจมันได้พักของมัน มันก็มีสติปัญญาคิดสิ่งใดได้ ถ้าจิตใจไม่ได้พักนะ มันคิดแต่เรื่องงาน หมกมุ่นอยู่กับเรื่องงาน จิตใจหนักหน่วงอยู่กับเรื่องงาน นี่ทุกข์มาก แต่พอมันใช้ปัญญาทบทวนมันได้พัก มันได้พัก พอได้พักขึ้นมามันถึงได้มีความคิด เห็นใหม่ ความคิดในธรรมมันไม่เหมือนกับโลก พอความคิดในธรรมเราก็เห็น อย่างนี้ไม่จริงอย่างนี้หลอกหลวง อย่างนี้เป็นเรื่องของเล่นละคร

ก็โลกนี่คือละคร ชีวิตนี่ก็คือละคร แต่ละครแบบโลก แต่จิตใจนี้ทำจริงได้จริง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เราก็ทำจริงของเรา เห็นใหม่ ฉะนั้น ถ้าหนูพิจารณาไปแล้วหนูจะเพี้ยน ถ้ามีสติแล้วไม่เพี้ยน ไม่เพี้ยน

นี่พูดถึงว่า เรื่อง “แค่นี้ก็ทุกข์ได้” แต่อารมณ์ความรู้สึก ความจริงเขาพูดผิด วัตถุทุกข์ไม่ได้ เงินทุกข์ไม่ได้ เพชร นิล จินดาทุกข์ไม่ได้ คนที่ไปเกาะเกี่ยวมันต่างหากที่ทุกข์ แล้วนี่เขาบอกว่า “แค่นี้ก็ทุกข์ได้” นี่คือตัวทุกข์เลยละ อารมณ์ความรู้สึก จิตนี่คือตัวทุกข์เลยละ อย่างอื่นเราไปเกาะเกี่ยวมันเฉยๆ

“แค่นี้ก็ทุกข์ได้” แต่ทุกข์เพื่อให้เราพิจารณานะ พิจารณาเพื่อจะเป็นประโยชน์กับเรา

ข้อ ๕๖๕. เนาะ ข้อ ๕๖๕. เขาถามมาแปลกๆ เลยละ ถามมาคำเดียว “จิต”

ถาม : หลวงพ่ออธิบายเรื่อง “จิต” ผู้รู้ วิญญาณ จิต การทำลายภพ คนบ้าไม่มีสติ ตัวผู้รู้ ที่ถูกต้องต้องมีสติ แต่ที่ไม่มีผู้รู้ไม่ใช่สติ ถ้าไม่มีตัวรู้ไม่ใช่ผู้รู้

หลวงพ่อ : อืม.. อันนี้คำถามเขาเนาะ คำถามนี้เวลาคนไข้ไปโรงพยาบาล ถ้าคนไข้คนไหนไปโรงพยาบาลนะ แล้วเจ็บไข้ได้ป่วย หมอเขาจะดูอาการ ถ้าเจ็บไข้ได้ป่วยพอประมาณ หมอก็ให้ยากลับไปกินที่บ้าน ถ้าคนไข้คนไหนควรนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล เขาก็จะรับไว้ในโรงพยาบาล ฉะนั้น ถ้าคนไข้ผู้ป่วยเล็กน้อย หรือไม่ป่วยเลย เราไปตรวจร่างกายเป็นเวลาเขาก็ให้กลับบ้าน

อันนี้ก็เหมือนกัน คำถามนี้ คนถามไม่ใช่ผู้ป่วย คือคนถามไม่ได้สงสัยอะไรเลย แล้วจะให้ตอบเรื่องอะไรล่ะ? (หัวเราะ) ถามเรื่องจิต นี่ก็คือเขาคงจะฟังเว็บไซค์ เพราะว่า ผู้รู้ วิญญาณ จิต การทำลายภพ คนบ้าไม่มีสติ ผู้รู้ไม่มีสติไม่ใช่ผู้รู้ อะไรเนี่ย เพราะนี่เขาจับประเด็นจากที่บอกว่าคนบ้า..

เราพูดถึงจิตใจ ระหว่างคนบ้ากับคนไม่บ้า คนบ้าก็มีจิตเหมือนกัน แต่ไม่มีสติ แต่คนดี เห็นไหม นี่มันมีสติและมีสมาธิด้วยก็เลยไม่บ้า การทำลายภพก็คือการทำลายกิเลส เพราะกิเลสอาศัยอยู่บนภพ ภพหยาบ ภพละเอียด มีผู้รู้ก็มีการกระทำ ถ้ามีผู้รู้มันก็มีการพิจารณา

ผู้รู้ เห็นไหม วิญญาณ.. วิญญาณนี้วิญญาณอะไรล่ะ? วิญญาณในชั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ปฏิสนธิวิญญาณ

จิต! จิตก็คือจิต จิตคือใจ ที่นี้เวลาอธิบาย เพราะว่ามันต้องบอกผู้ที่ภาวนา ภาวนาติดขัดสิ่งใด ก็ถามมาเป็นสิ่งนั้น อันนี้เวลาฟังจากเว็บไซค์ ฟังเทศน์แล้วนี่มันสงสัย สงสัยก็เอาสิ่งที่เป็นความสงสัยนั้นตั้ง ตั้งขึ้นมาซะ แล้วใช้ปัญญาพิจารณา เต็มมันจะเกิดปัญญาแตกแขนงออกไปเป็นปัญญาของเรา

นี่เวลาฟังเทศน์นะมันเป็นศัพท์ เห็นไหม ผู้รู้ วิญญาณ จิต ทำลายภพ คนบ้าไม่มีสติ ผู้รู้มีสติ อะไรเนี่ย แล้วเราก็ตั่งเป็นประเด็นสิ เราตั้งเป็นประเด็นใช่ไหม แล้วเราก็พิจารณาของเราสิ ว่าผู้เทศน์เทศน์จริงหรือเปล่า ผู้เทศน์ว่าอย่างนี้ แล้วความจริงของเรา มันจะเหนือผู้เทศน์ได้มากน้อยแค่ไหน? โอ๊ย.. ผู้เทศน์แสดงว่าเทศน์ไม่จริง ผู้เทศน์เทศน์

ไม่ถูก เราพิจารณาไปแล้วมันจะแตกแขนงไป ปัญญาเราจะไล่ไป เออ.. เรา รู้จริง รู้กว้างขวาง รู้พิเศษ เออ.. อย่างนี้จะได้ประโยชน์

ให้ตั้งขึ้นมา ให้กลับไปเอาคำถามที่ตั้งเป็นประเด็นนะ แล้วใช้ปัญญาไล่ เอาปัญญาไล่เลย ปัญญาของเราไล่เข้าไปเลย ผู้รู้อยู่ที่ไหน? ผู้รู้มีจริงหรือเปล่า? นี้วิญญูณมีจริงหรือเปล่า? จิตเห็นอยู่ที่ไหน? การทำลายภพทำลายอย่างไร? คนบ้ากับคนไม่บ้ามันแตกต่างกันอย่างไรนะ เราใช้สติเรา ใช้ปัญญาเราไล่เข้าไปเลย เดี่ยวเราจะเกิดปัญญารุ่งขึ้นมาหาศาลเลย พอเราเกิดปัญญารุ่งขึ้นมาได้นะ แล้วไปจดลขลขลขไว้เลย เดี่ยวจะมีคนเอาปัญญานั้นมาใช้

เวลาปัญญามันเกิดนะไปจดลขลขลขไว้เลย บอกว่านี่ปัญญาเกิดจากการไตร่ตรองของเราเอง ไม่ใช่ปัญญาของพระพุทธเจ้า นี่ไปจดลขลขลขไว้เลย.. เพราะมันไม่ใช่ประเด็นที่เราพูดอย่างนี้มันอยู่ที่เวลาการให้ยา เวลาคนภวานาขึ้นมา คนติดขัดของเขาใช้ไหม? ติดขัดขึ้นมาว่าเขาบอกว่าเขามีความยึดมั่นอย่างนั้น เราก็บอกว่าคนบ้ากับคนไม่บ้ามันแตกต่างกันอย่างนี้

เวลาเขาสอน เทคนิคการสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาท่านสอนคนนะ บอกว่าถ้าคนที่มันมีภัยอันตราย ท่านบอกให้ดำรงชีวิตแบบเต๋า เพราะเต๋านี้ นะ เวลามันเจอภัยมันจะหัดตัวเข้ามาหมดเลย หัดเข้ามาในกระดอง เพราะกระดองนี้มันจะรักษาตัวมันได้

พระพุทธเจ้าเวลาท่านเทศน์ ท่านสอนคนนี่นะ ท่านจะมีบุคลาธิษฐาน เทคนิคการสอน ท่านสอนของท่าน แล้วท่านสอนมันจะได้คนๆ นั้นแหละ คนที่เขากำลังมีความคิดอย่างนั้น พอเขามีความคิดอย่างนั้นปั๊บ พระพุทธเจ้าสอนแบบเต๋ापั๊บ เขาจะปึ้ง! เลยนะ แต่เราก็เอาโจทย์นั้นมาตั้ง แล้วเราก็พิจารณาอยู่ เราไม่ค่อยได้ผลหรอก ได้ผลน้อยมาก แต่มันเพียงแต่เป็นคติธรรมที่เราเอามาระลึกกันเท่านั้นเอง

อันนี้ก็เหมือนกัน ตัวเองไม่ได้สงสัยเรื่องอย่างนี้ คือตัวเองไม่ได้เป็นคนไข้ ให้ยาไปก็ไม่รู้เรื่อง ไม่รู้เรื่องหรอก แต่ถ้าเป็นคนไข้นะ คนที่มัน เอ๊ะ.. ผู้รู้อยู่ที่ไหน? ค้นหาผู้รู้ไม่เจอนะ เขาบอกว่าที่เอ็งหาอยู่ก็อยู่ที่เอ็งนั่นแหละ แหม.. มันจะปึ้ง! เลย อ้อ! อ้อ!

แล้วหาผู้รู้เราก็เดินใหญ่เลยนะ ไปบ้านคนนั้น ไปหาที่นี่ ไอ้คนที่เดินอยู่ผู้รู้มันอยู่ในใจ แล้วมันวิ่งหายไปไหนล่ะ? นี่เวลาพระพุทธเจ้าหรือครูบาอาจารย์ท่านจะแก่นะ ท่านแบบซื่อตงใจ ซื่อตงใจให้เขาได้สติกลับมา ปึ๊ก! เขาจะได้ประโยชน์ของเขา

นี่พูดถึงการจะแก้ไข ฉะนั้น ไอ้กรณีอย่างนี้มันเป็นโจทย์มาเลย เป็นโจทย์มาเลย เป็นอย่างนี้มันก็เท่ากับเป็นปริศนาคำ คือตั้งโจทย์มาแล้วก็ให้ตอบ ตั้งโจทย์มาแล้วก็ให้ตอบ แล้วตอบให้ใครฟังล่ะ? ก็ตอบให้กระดาษฟังไง ก็เขียนมาในกระดาษไขไหม? ตอบเสร็จแล้วกระดาษก็จืดไป แล้วมันก็อยู่ในกระดาษนั้นแหละ แต่ถ้าภาวนามันจะเป็นอีกอย่างหนึ่ง

นี่พูดถึงนะ ไอ้โฮ.. ไอ้อธิบายเลย เห็นอย่างนี้แล้วมันแบบว่าเราสะท้อนใจเอง เราสะท้อนใจว่าเวลาเราพูดนี้พูดให้จิตฟัง พูดให้คนภาวนาฟัง พูดให้ความรู้สึกฟัง แต่เวลา มันตอบกลับมานี้มันเป็นกระดาษ เป็นโจทย์ เป็นสิ่งที่เหนียวเปล่า มันเสียวแรง แต่ถ้าพูดไปแล้วนะจิตมันฟัง คนจิตฟังมันก็ไปพิจารณาของมันไขไหม? ภาคปฏิบัติไง ภาคปฏิบัติคือค้นคว้าหาเหตุผล แต่ถ้าเป็นภาคปริศนาคำนี้เรียนเอาความรู้กัน แล้วก็มาเถียงกันปากเปียกปากแฉะ

“ชมมสากจุกา เอตมมจกคตมตตม” ไอ้นี้ธรรมะ ไอ้โฮ.. เถียงกันจะเอาหน้าคำหน้าแดงใจ มันเห็นปัญหาแล้วมันสะท้อนเลย พูดให้ใครฟังวะเนี่ย

ฉะนั้น ข้อ ๕๗๐. เนาะ อันนี้เขาถามมาเหมือนกัน คำพูดเราอีกแหละ แปลกเนาะ มันฟังเว็บไซด์ แล้วมันก็เอาในเว็บไซด์แหละถามถูกกลับมา ไม่รู้ไม่มีปัญหาใหม่เลย ปัญหาพูดไปในเว็บไซด์นั่นแหละ แล้วก็ฟังในเว็บไซด์นั่นแหละ แล้วก็กลับมาถามอีก

ถาม : ๕๗๐. เรื่อง “กราบพระให้โดนพระ ควรตั้งใจอย่างไร”

หลวงพ่อบุญ : เออ.. เวียนหัวเลย (หัวเราะ)

ถาม : ขอร้องที่ถามคำถามที่ไม่เป็นการภาวนา เนื่องจากกระผมได้ฟังเทศน์ของอาจารย์อยู่ตอนหนึ่ง (ก็เทศน์เรานั้นแหละ) แล้วคิดคำสอนอยู่ในใจอยู่เรื่องหนึ่ง คือการที่ไหว้พระหรือกราบพระให้โดนพระ (ผมไม่แน่ใจว่าหลวงพ่อบุญใช้คำว่าโดนพระหรือถึงพระ ขอร้องด้วย) ซึ่งเป็นคำสอนของอาจารย์มหาบัว ที่อาจารย์สงบเคยยกขึ้นมากล่าวถึง

ผมขอกราบเรียนถามว่า การไหว้พระให้โดนพระเราควรตั้งจิตอย่างไร? ในขณะที่ผมกราบพระ ที่ผ่านมามีผมจะพยายามข่มใจให้นิ่งสักครู่ แต่ก็ไม่รู้ว่าจะอธิษฐานหรือตั้งจิตอย่างไร ได้แต่นึกถึงรูปพระพุทธรูปที่นึกออกมาได้ขณะนั้น หรือนึกถึงครูบาอาจารย์ที่กระผมเคารพนับถือ บางครั้งก็นึกพร้อมๆ กัน แต่ผลที่ได้ส่วนใหญ่ใจจะแกว่ง สับสน ลังเล ไม่แน่ใจว่าจะตั้งจิตอย่างไร กลายเป็นว่าแทนที่จะมีความสงบ กลับได้ความว้าวุ่นไปแทน เพราะช่วงเวลาที่กราบหรือไหว้พระมีเพียงไม่กี่วินาที ผมตั้งจิตไม่ถูกและไม่ทัน กระผมอยากขอให้อาจารย์ช่วยพิจารณาอธิบายด้วย

หลวงพ่ : มันอยู่ที่จริตของคน คนที่มุ่งมั่น ทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จ เราโลเล เพราะความโลเลของเรา ประเพณีถึงบอกว่าเวลาทำบุญแล้วกรวดน้ำต้องรินน้ำๆ รินน้ำ เพราะคนเราโลเล นึกกรวดน้ำๆ ถ้ากรวดน้ำนะ กรวดน้ำแล้วได้บุญนะ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำแม่กลองมันได้บุญที่สุด มันไหลทั้งวันเลย แต่เพราะพวกเรามัน โลเล เขาถึงให้เอาน้ำมารินไว้

มันเป็นประเพณีเฉยๆ นะ พอรินน้ำขึ้นมาเราก็จ้องที่น้ำใสใหม่ให้จิตใจเรามั่นคง พอมันคงเราก็อุทิศส่วนกุศลไป แต่ถ้าคนเขามั่นคงแล้วนะเขาไม่ต้องใช้น้ำนั้น เขาใช้กำลังจิตไป เขาเรียกว่า “กรวดแห้ง” ใจ กรวดน้ำเปียก กับกรวดน้ำแห้ง กรวดน้ำเปียกก็คือเอาน้ำมาริน เอามารินไว้ให้ใจเราเพ่งที่น้ำใส พอจิตใจเราเพ่งที่น้ำแล้วก็ เออ.. จิตมันไม่วอกแวก เราก็อุทิศส่วนกุศลไป เพราะถ้าจิตไม่วอกแวก เราอุทิศส่วนกุศลมันจะได้บุญมาก

ฉะนั้น นี่เวลากรวดน้ำเขาก็เหตุผลอันเดียวกันนี้แหละ นี่พูดถึงเวลาเรากราบพระเห็นไหม เวลากราบพระมันเหมือนกับที่นั่นสกปรกเลย ไปถึงก็แผล็บๆ แผล็บๆ มันจะไปปิดให้สะอาดใจ กราบ ๓ ที แผล็บๆ แผล็บๆ ไปแล้ว ทำเป็นพิธีกันเฉยๆ ใจ

แต่เมื่อก่อนหลวงตาท่านแข็งแรงนะ ใครเห็นหลวงตากราบพระสะอื้นๆ ห่มดนะ ท่านกราบพระนะอู้อู.. กราบโน้มลงนะ แต่ละทียวนะท่านกราบจากหัวใจ ใครเห็นแล้วมันดูดีมี คือท่านคิดถึง ท่านระลึกถึงพระพุทธเจ้า ท่านกราบพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ด้วยกิริยามรรยาทออกจากใจใจ คือมันออกจากใจ กราบด้วยความนุ่มนวล

ไอ้โฮ.. กราบได้สวยงาม โอ๊ย.. คนเห็นก็ยั้งทิ้งเลย แต่เดี๋ยวนี้ท่านชราภาพท่านก็ทำไม่ได้ แต่เมื่อก่อนเวลากราบพระ ลูกศิษย์เขาจะคุยกัน

“ให้คูหลวงตากราบพระ ให้คูหลวงตากราบพระ”

ท่านกราบของท่านด้วยหัวใจนะ กราบนี้ไอ้โฮ.. หนึ่งกราบพระพุทธรูป กราบพระธรรม กราบพระสงฆ์ แล้วก็กราบ.. ท่านกราบ ๗ หนหรือ ๘ หน กราบบนศาลาเนี่ย เพราะกราบถึงอุปัชฌาย์ท่านด้วย กราบถึงสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ กราบถึงอาจารย์เก่าๆ ของท่าน ท่านกราบจากหัวใจ ฉะนั้น นี่กราบพระถึงพระเขากราบกันอย่างนั้น เขากราบถึงพุทธรูปคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ เขากราบถึงปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เมตตาคุณ เมตตา ความเมตตาของพระพุทธรูปเจ้า ความเมตตา ปัญญาของพระพุทธรูปเจ้า เราระลึกถึงตรงนั้น เหมือนกับพ่อแม่เราเลย เห็นไหม พ่อพ่อแม่ตายเขาจะมีรูปพ่อแม่แขวนไว้ แล้วก็กราบ แล้วถ้าเป็นวิทยาศาสตร์ก็ถามสิ

“มีงกราบทำไมกระดายนะ? รูปพ่อแม่ก็เป็นกระดายนทำไม?”

“อ้าว.. ก็พ่อแม่กู กูก็กราบพ่อแม่ ก็กูรักพ่อแม่กู”

ทำไมมันคิดได้ล่ะ? อ้าว.. ก็พ่อแม่กู ทำไมกูจะกราบไม่ได้ แต่เวลาไหว้พระบอกกราบทองเหลืองนะ แต่เวลาไหว้พ่อแม่บอกกราบพ่อแม่ อ้าว.. พ่อแม่ก็รูปเหมือนกัน โศกก็ทองเหลืองเหมือนกัน กระดุกอยู่ในโศกก็ทองเหลืองเหมือนกัน แล้วกราบทำไม? เอ็งกราบโศกทำไม โศกก็ทองเหลืองเอ็งกราบทำไม? อ้าว.. ก็พ่อแม่นี้กราบ แล้วเวลาจะกราบพระบอกกราบทองเหลือง

อ้าว.. ฉะนั้น ถ้าบอกว่ากราบทองเหลือง ถ้ากราบให้ถึงพระก็กราบพุทธรูปคุณ กราบปัญญาคุณ กราบถึงเมตตาของพระพุทธรูปเจ้า พระพุทธรูปเจ้าเนี่ย ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย นี่เวลาท่านเมตตามาก เมตตาสั่งสอนคอยบอกนะ แล้วรู้เลยนะคนไหนนี่ คุณคือคุณ คุณคือคุณ ถ้าท่านไม่ไปวันนั้นฆ่าแม่ ถ้าพระพุทธรูปเจ้าไม่ได้ไปนะ วันนั้นเองคุณคือคุณฆ่าแม่ แล้วเองคุณคือคุณไม่ได้เป็นพระอรหันต์ พระพุทธรูปเจ้าไปเอาก่อนเลย ลอยไป เห็นไหม เองคุณคือคุณวิ่งตามใหญ่เลย

“หยุดก่อน! สมณะหยุดก่อน หยุดก่อน”

นี่เวลาแบบที่เราพูดเมื่อกี้ ถ้าจะแก้กันนะ หยุดก่อนๆ เพราะองค์อุทิมมาลเป็นนักเรียนมาไง เรียนวิชามา วิ่งเร็วกว่าม้านะ ม้าตัวไหนก็แล้วแต่วิ่งไม่ทันองค์อุทิมมาลหรอก องค์อุทิมมาลนะ ถ้าขี่ม้าวิ่งไปนี่องค์อุทิมมาลวิ่งทัน แล้วจับ! เรียบร้อย วิ่งเร็วกว่าม้า

ฉะนั้น เขาภูมิใจของเขาว่าเขามีวิชาของเขา ฉะนั้น พอพระพุทธเจ้าไป พระพุทธเจ้าก็เคลื่อนไปด้วยฤทธิ์ใจ องค์อุทิมมาลก็วิ่งตามนะ วิ่งตามใหญ่ วิ่งตามใหญ่ วิ่งตามอย่างไรก็ไม่ทัน ถึงงลี ตัวเองไม่เคยเข้าขนาดนี้ไง ก็เลยอยากได้มากก็หลุดปากเลย

“สมณะหยุดก่อน หยุดก่อน”

พระพุทธเจ้าบอกว่า “เราหยุดแล้ว เธอต่างหากไม่หยุด”

ไอ้โฮ.. วิ่งเกือบตายไม่ทันบอกหยุดแล้ว มันหยุดอะไร? งงนะสิ วิ่งเกือบตายยังไม่ทันเลยบอกว่าเราหยุดแล้ว เราหยุดแล้ว เธอต่างหากไม่หยุด พองงก็ขอให้หยุดแล้วถาม

“ทำไมท่านพูดอย่างนั้นล่ะ?”

“อ้าว.. เราหยุดจากการทำบาป ทำกรรมทุกอย่างเลย เธอนั้นแหละไม่หยุด ถือดาบอยู่นั่นนะ”

ไอ้โฮ.. คอตกละเลยนะ วางดาบเลย กราบพระพุทธเจ้า ขอบวชเลย วางดาบเลย วิ่งเร็ว เห็นไหม นี่บอกว่าหยุดก่อนๆ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ไปเอานะ ไม่ไปเอาหมายถึงว่าไม่ไปโปรดองค์อุทิมมาล องค์อุทิมมาลนี่วันนั้นแม่จะมาบอก เพราะว่าพระเจ้าปเสนทิโกศลจะเอากองทัพมาจับ ทีนี้ด้วยความรักของแม่ แม่นี้ห่วงลูกมาก ก็จะมาบอกลูกว่าวันนี้กองทัพจะมาฆ่าลูกแล้วนะ ก็จะมาบอกข่าว แต่วันนั้นถ้ามานะโดนก่อน องค์อุทิมมาลต้องการนิ้วสุดท้าย รอนิ้วสุดท้าย

นี่พูดถึงเวลาแก้มันแก้กันอย่างนั้น แก้ตรงๆ ฉะนั้น คุณความเมตตาของพระพุทธเจ้าสิ ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเวลาเรากราบพระให้โดนพระ เขากราบถึงคุณงามความดี เขากราบถึงเมตตาคุณ เขากราบถึงว่านี่สังคมไทย สังคมพุทธ พระพุทธเจ้าเป็นคนวางไว้

คือบารมีของพระพุทธเจ้าครอบคลุมมา จนเราเกิดมาร่มเย็นเป็นสุข ยังได้อาศัยบารมีของพระพุทธเจ้ามาจนปานนี้ เรากราบกันตรงนั้นไง เราถึงได้บอกว่ากราบพระถึง โคนพระไง

นี่เขาคถามว่า “กราบพระอย่างไรให้โดนพระ”

ตอบแล้วเดี๋ยวก็มีอีก ตอบแล้วนะเดี๋ยวมันก็เอาคำถามนี้กลับมาถามอีกแหละ เพราะมันไม่ฟังตอนนี้ มันไปอ่านคู่มือแล้วเดี๋ยวก็กลับมาถามอีก มันเบื่อ คือเราไม่ได้ไปตอบปัญหาใคร คือตอบปัญหาตัวเอง เพราะพูดไปเอง แล้วก็ถามกลับมาอีก แล้วก็ก็พูดเอง แล้วก็ตอบเอง แล้วก็ตอบปัญหาตัวเอง แล้วก็วนอยู่ที่นี่ ฉะนั้น สิ่งนี้เพียงแต่มันเป็นความทุกข์ของเขาเห็นไหม

นี่เขาบอกว่า “แต่กระผมทำแล้วจิตใจมันแวง มันสับสน มันว้าวุ่น กราบพระเลย ไม่มีความร่มเย็นในใจ”

ก็ตั้งสติ! ตั้งสติ เห็นไหม หลวงตาบอกว่า “สติเหมือนฝ่ามือ” คิดดูสิฝ่ามือสามารถกั้นคลื่นทะเลได้นี่มันแปลกไหม? ถ้าตั้งสติไว้มันจะกั้นความฟุ้งซ่าน อารมณ์ ความว้าวุ่น.. อารมณ์ ความว้าวุ่น ความฟุ้งซ่าน มันเกิดจากความขบขันของกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก มันน้ำล้นฝั่ง ตัณหาล้นตลิ่ง ล้นฝั่ง เราก็ตั้งสติของเราไว้

ไปกราบพระๆ ก็กราบพระความชื่นใจเท่านั้นแหละ แต่ถ้ามันจะระงับยับยั้งมัน ต้องตั้งสติ พุทโธ พุทโธนี่ตั้งสติไว้ พอเราตั้งสติขึ้นมา พอเราฝึกสติได้ ทำได้ ใจความว้าวุ่นมันก็สงบลง คลื่นนี้ คลื่นล้นฝั่ง ตัณหา มันล้นฝั่งมันพัดมา ถ้าเราตั้งสติไว้มันก็สงบตัวลง ถ้ามันสงบตัวลงแล้วนะแล้วจะมาไหว้พระ คราวนี้ไหว้โดนพระเลย ถ้าจิตใจมันสงบร่มเย็นแล้วนะ ตอนนี้ไหว้พระ โคนพระเต็มๆ เลย ไม่ใช่ว้าวุ่นอย่างนี้

มันคนละครณีกัน ถ้าจิตใจว้าวุ่นนี่มันเป็นความว้าวุ่นของใจแล้ว ใจมันว้าวุ่นของมัน แต่กราบพระนี่เรากราบพระ เห็นไหม เรากราบเพื่อเป็นรัตนตรัย แก้วสารพัดนึก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึกของชาวพุทธนะ ชาวพุทธที่ยึดรัตนตรัยแก้วสารพัดนึก นึกเอาสวรรค์ก็ได้ นึกเอาพรหมก็ได้ นึกเอาสมาธิ เอาปัญญา นึกเอานิพพาน นึกเอานะ แก้วสารพัดนึก นึกเอาแล้วต้องทำนะ ไม่ทำก็ไม่ได้ นึกเอาแล้วทำ เห็นไหม แก้วสารพัดนึก

ฉะนั้น เรากราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยของเรา แก้วสารพัดนึก แล้วเราทำแล้วนี้ คนดี เห็นไหม คนดีทำแต่เรื่องดีๆ คนดีทำความชั่วได้ลำบากยากเย็นนัก เพราะคนดีคิดชั่วไม่ได้ คนชั่วทำแต่เรื่องชั่วๆ คิดดีไม่ได้ ถ้าเราทำจิตใจของเราสงบ ร่มเย็น แก้วสารพัดนึก รัตนตรัยใสสว่าง นี่สิ่งนั้นคนดีมันจะทำอะไรล่ะ? มันก็ทำแต่สิ่งดีๆ ชีวิตนี้จะประสบแต่คุณงามความดี ชีวิตนี้จะประสบแต่ความสำเร็จในชีวิต เอวัง